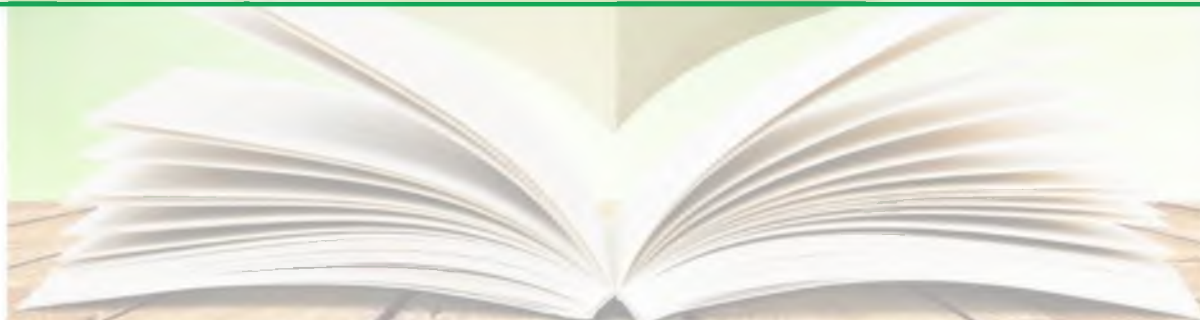

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

АНАЛІЗ ПОШИРЕННЯ СОСНОВОГО ШОВКОПРЯДА *Denrolimus pini* L. В ДП «ЧИГИРИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

*А. В. Перевізник**, студентка 4 курсу

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключові слова: хвоє гризучі шкідливі комахи, чисельність, поширення.

Метою досліджень було виявлення популяції соснового шовкопряда *Denrolimus pini* L. та спостереження за динамікою їх чисельності на території Трушівського лісництва ДП «Чигиринське лісове господарство».

Сосновий шовкопряд *Dendrolimus pini* L. – один із найбільш поширених і небезпечних шкідників сосни звичайної (*Pinus sylvestris*L.). Осередки, як правило, виникають у чистих соснових насадженнях, створених на староорних землях [1, 3]. Живиться фітофаг хвою сосни звичайної, торішньою хвою навесні та хвою поточного року влітку, а також бруньками та молодими пагонами у роки масового розмноження [4]. Плодючість соснового шовкопряда за різними літературними джерелами [2, 7] становить від 20 до 450 яєць. Тривалість ембріонального розвитку становить 16–20 діб [3]. Зимують гусениці третього й четвертого віків у лісовій підстилці, найчастіше поблизу стовбура дерева, окремі особини — неглибоко у ґрунті. Навесні за температури 10° С у місці залягання гусениці переповзають по стовбурах у крону і починають живитися молодою хвою, пошкоджують також пагони й бруньки. За класифікацією, запропонованою В. Л. Мешковою [5 ,6], сосновий шовкопряд належить до 2 групи, для представників якої характерна зимівля на стадії личинки.

Дослідження лісових насаджень та визначення ступеня пошкодження проводять двічі: навесні та восени.

Навесні обстеження шкідників проводили в стадії гусениці. Рано навесні, при середньодобовій температурі в межах +5°С, на стовбурах дерев закладали «ловчі пояси». Стовбур змащували солідольно-нігрольною сумішшю, періодично відстежуючи кількість гусениць, яка

*Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Пузріна Н.В.

піднімається по стовбуру в крону для живлення. За кількістю гусениць, які залишилися у суміші, визначали ступінь поширення шкідників.

На території Трушівського лісництва проводили спостереження та підрахунок кількості соснового шовкопряда *Dendrolimus pini* L. Обстежували соснові насадження віком 35-80 років, які є хронічними резерватами *Denrolimus pini* L. в насадженнях Трушівського лісництва, а також насадження поза межами осередків, в обстежуваних насадженнях для обліків відбирали випадковим чином по 5 модельних дерев та шляхом околоту дерев встановлювали чисельність популяції в період інтенсивного живлення. Вибірковий огляд підстилки показав, що підйом гусениць *Denrolimus pini* L. в крони дерев закінчився, будь-яких гусениць в підстилці не виявлено.

При детальному обстеженні встановлено, що відносна щільність *Denrolimus pini* L. становить від 1 до 8 гусениць на 1 дерево, виявлені гусениці соснового шовкопряда відносяться до 2-3 класу віку, проте переважають гусениці 2-го віку (біля 60 %). Свіжих слідів пошкодження хвої не виявлено. Було зафіксовано осередки спалаху *Denrolimus pini* L. на площі 55,7 га. Встановлено, що найбільш заселеними гусеницями соснового шовкопряда є квартали 5, 8, 45, 46, 48 Трушівського лісництва ДП «Чигиринське ЛГ».

Проведеними дослідженнями встановлено, що гусениці *Denrolimus pini* L. в насадженнях Трушівського лісництва поширені на 78 % площ обстежуваних насаджень, проте, порівняно з минулим роком, відносна щільність *Denrolimus pini* L. на всіх пробах, закладених в насадження даного лісництва, зменшилась. Відтак, можна зробити висновок щодо зниження популяційних показників *Dendrolimus pini* L.

Список джерел літератури:

1. Гамаюнова С.Г.. Массовые хвое - и листогрызущие вредители леса. Харьков, 1999. 126 с.
2. Воронцов А. И. Лесная энтомология. Москва: Высшая школа, 1982. 524 с.
3. Краснов В. П., Ткачук В. І., Орлов О. О. Довідник із захисту лісу. Київ: Видавничий дім ЕКО-інфор., 2011. 527 с.
4. Мальшев Д. С. О продолжительности генерации соснового шелкопряда *Dendrolimus pini* L. (Lepidoptera, Lasiocampidae). Энтомологическое обозрение. 1987. Т. 66, № 4. С. 710-714.
5. Мешкова В. Л. Класифікація комах – дефоліаторів лісів України за типами сезонного розвитку. *Біологія та валеологія*. Вип. 84. Харків: ХДПУ, 2001. С. 81–87.
6. Мешкова В. Л. Сезонний розвиток комах-шкідників хвої та листя. Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть: Мат. Всукр. зоологічної конф. Кривий Ріг: І.В.І., 2001. С. 63-65.
7. Тимченко Г. А., Авраменко И. Д., Завада Н.М. и др. Справочник по защите леса от вредителей и болезней. Киев: Урожай 1988. 222 с.